

U SPOMEN

Goran Filipi (Zadar, 18. siječnja 1954. – Pula, 8. siječnja 2021.), jezikoslovac, dijalektolog, romanist, leksikograf, pjesnik, sveučilišni profesor, akademik

Bio je to petak, 8. siječnja 2021., kada nas je u kasnim večernjim satima u svojoj 67. godini iznenada napustio naš voljeni sveučilišni profesor, akademik Goran Filipi. Veoma aktivan i u mirovini, Filipi je bio na čelu Akademijina projekta »Lingvistička geografija Hrvatske u europskome okružju« te je obnašao dužnosti zamjenika tajnika Razreda za filološke znanosti HAZU-a, kao i voditelja Akademijina Zavoda za lingvistička istraživanja. Akademska je zajednica izgubila ne samo vrsnoga jezikoslovca, etimologa, dijalektologa i najstručnijeg poznavatelja istrorumunjskoga dijalekta u Hrvatskoj nego i svestrana poliglota, znanstvenika i pjesnika.

Akademik Goran Filipi rođen je 18. siječnja 1954. u Zadru, ali odrastao je i školovao se u Izoli, potom studirao u Zadru, gdje je 1979. godine diplomirao talijanski

jezik i književnost te engleski jezik i književnost na Filozofskome fakultetu. Godine 1985. magistrirao je na Interuniverzitetskom centru za poslijediplomske studije u Dubrovniku (smjer romanska lingvistika, u organizaciji i izvedbi Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu), a 1991. doktorirao je na Filozofskome fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Filipi je bio trojezičan govornik od djetinjstva, služio se hrvatskim, slovenskim i talijanskim jezikom u svakodnevnim situacijama, a kasnije je tim jezicima dodao engleski, njemački, rumunjski te cijeli niz istrorumanskih dijalekata, od istromletačkoga do istrorumunjskoga, kojima je posvetio posebnu pozornost u svojim znanstvenim istraživanjima.

Zavidnu akademsku karijeru izgradio je na Sveučilištu u Puli, gdje je radio od 1985. pa sve do umirovljenja (2019.), predajući cijeli niz jezičnih talijanističkih kolegija studentima preddiplomskoga i diplomskoga studija talijanistike, od kojih izdvajamo npr. Povijest talijanskoga jezika, Dijalektologiju, Etimologiju, Leksikologiju, Sintaksu, Fonologiju, Istarsku kontaktnu dijalektologiju i mnoge druge. Generacije i generacije studenata talijanistike diplomirale su pod njegovim mentorstvom, terenskim istraživanjem dijalektalnih punktova na Istarskome poluotoku, a mnogima je bio i mentor na doktorskim studijima lingvistike i romanistike.

Na Odsjeku za talijanistiku Filozofskoga fakulteta u Puli predavao je trideset pet godina te obnašao različite dužnosti: bio je predstojnik Odsjeka za talijanistiku i u čak dvama mandatima dekan Filozofskoga fakulteta u Puli. Dugo godina predavao je na Filozofskome fakultetu u Ljubljani Talijansku povijesnu gramatiku, a od 2003. kao gostujući profesor talijanističke i lingvističke kolegije na Fakultetu za humanističke znanosti u Kopru. Prepoznat po svojim romanističkim i etimološkim studijama na području Istre, posebice za slavensko-romanska jezična preplitanja na Istarskome poluotoku, bio je pozvan u više navrata kao gostujući profesor na Sveučilišta u Udinama, Rimu, Padovi, Bologni, Celovcu, Grazu, Beču itd. Neumorno istraživanje dijalekata u Istri, s posebnom pažnjom prema romanskim idiomima u izumiranju, rezultiralo je zavidnom i bogatom znanstvenom produkcijom pa je akademikom proglašen 2012. godine, na čast i ponos cijele pulske akademske zajednice. Usto, godine 2009. dobio je Nagradu *Glasnik znanosti* od Univerze na Primorskem Koper, 2017. godine rumunjsku *Diplomu de excelență* od Asociația Rășăritul Românesc Chișinău te 2018. godine priznanje za cjeloživotnu posvećenost etimologiji i romansko-slavenskim jezičnim prožimanjima u Istri od matičnoga Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli. Od 2019. godine bio je zamjenik tajnika Razreda za filološke znanosti HAZU-a te voditelj Akademijina Zavoda za lingvistička istraživanja. Velik projekt jezičnoga atlasa Istre započeo je još 90-ih godina 20. stoljeća te je objavio niz lingvističkih atlasa za istriotske, istromletačke, istrorumunjske i čakavske govore Istre, a od 2020. godine bio je na čelu projekta »Lingvistička geografija Hrvatske u europskome okružju«. Autor je više od osamdeset znanstvenih članaka, tridesetak knjiga te nekoliko zbirki poezije, a u nastavku donosimo izbor najznačajnijih publikacija akademika Gorana Filipija.

IZABRANE PUBLIKACIJE

Najvažnije autorske knjige:

Istarska ornitonimija: etimologijski rječnik pučkog nazivlja, Rijeka: Izdavački centar Rijeka, 1994.

Betinska brodogradnja: etimologijski rječnik pučkog nazivlja, Šibenik: Županijski muzej Šibenik, 1997.

Istrorumunjski lingvistički atlas, Pula: Znanstvena udruga Mediteran, 2002.

Istrorumunjske etimologije. Knjiga 1: rodbinsko nazivlje, Pula – Koper: Znanstvena udruga Mediteran Pula – Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče, Založba Annales, 2006.

Istrorumunjske etimologije. Knjiga 2: Ornitonimi, Pula – Koper: Znanstvena udruga Mediteran – Univerza na Primorskem, 2007.

Istrorumunjske etimologije. Knjiga 3: Zoonimi: poljske i šumske životinje; mikonimi; bačvarska terminologija, Pula – Koper: Znanstvena udruga Mediteran – Univerza na Primorskem, 2008.

Istrorumunjske etimologije. Knjiga 4: entomonimi; kromonimi, Pula – Koper: Znanstvena udruga Mediteran Pula – Založba Annales Koper, 2009.

Istrorumunjske etimologije. Knjiga 5: dendronimi, Pula: Znanstvena udruga Mediteran, 2011.

Istrorumunjske etimologije. Knjiga 6: eleonimi; ampelonimi, Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli – Znanstvena udruga Mediteran Pula, 2017.

Najvažniji rječnici i atlasi istarskih govora u suautorstvu:

Goran Filipi – Barbara Buršić-Giudici, *Istriotski lingvistički atlas / Atlante linguistico istrioto*, Pula: Znanstvena udruga Mediteran, 1998.

Goran Filipi – Barbara Buršić-Giudici, *Istromletački lingvistički atlas / Atlante linguistico istroveneto / Istrobeneški lingvistički atlas*, Zagreb: Dominović, 2012.

Goran Filipi – Barbara Buršić-Giudici, *Lingvistički atlas pomorske terminologije istarskih govora / Atlante Linguistico della Terminologia Marinaresca delle Parlate Istriane / Lingvistički atlas pomorske terminologije istrskih govora*, Zagreb: Dominović, 2013.

Slavko Kalčić – Goran Filipi – Valter Milovan, *Rječnik roverskih i okolnih govora*, Pazin – Zagreb – Pula: Matica hrvatska Pazin – Naklada Dominović – Znanstvena udruga Mediteran, 2014.

Goran Filipi – Barbara Buršić-Giudici, *Lingvistički atlas istarskih čakavskih govora / Atlante Linguistico delle parlate Ciacave Istriane / Lingvistički atlas istrskih čakavskih govora*, Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, 2019.

Priručnici i rječnici rumunjskoga jezika:

Goran Filipi – Florin Lazar Ionila, *Hrvatsko-rumunjski razgovorni priručnik*, Zagreb: Naklada Nedičko Dominović, 2000.

Goran Filipi – Florin Lazar Ionila, *Hrvatsko-rumunjski rječnik*, Zagreb: Naklada Nedičko Dominović, 2001.

Goran Filipi – Florin Lazar Ionila, *Rumunjsko-hrvatski razgovorni priručnik – Ghid de conversatie roman-croat*, Zagreb: Knjiga Dominović – Filozofski fakultet Pula, 2001.

Goran Filipi – Florin Lazar Ionila, *Dictionar croat-roman*, Bucuresti: Editura C. H. Beck, 2012.

O govorima u Istri – poglavlja u knjizi:

- »Istriotisch«, u: Gerald Klenn (ur.), *Wieser Enzyklopädie des europäischen Ostens. Bd. 10, Lexikon der Sprachen des europäischen Ostens*, Klagenfurt: Wieser, 2002., str. 87–89.
- »Istrorumänisch«, u: Gerald Klenn (ur.), *Wieser Enzyklopädie des europäischen Ostens. Bd. 10, Lexikon der Sprachen des europäischen Ostens*, Klagenfurt: Wieser, 2002., str. 91–96.
- »Istrovenezianisch«, u: Gerald Klenn (ur.), *Wieser Enzyklopädie des europäischen Ostens. Bd. 10, Lexikon der Sprachen des europäischen Ostens*, Klagenfurt: Wieser, 2002., str. 97–99.
- »Come comunicano gli istriani?«, u: Jose' Enrique Gargallo Gil (ur.), *Mare Loquens: Etudes d'e'tymologie et de ge'olinguistique romanes a'la me'moire de Vojmir Vinja (1921–2007)*, Zadar: Sveučilište u Zadru, 2013., str. 363–375.
- »Bilješka o jezicima i dijalektima Vodnjanštine / Lingue e dialetti del Dignanese«, u: Sandro Manzin (ur.), *Vodnjan, grad priča / Dignano, citta' da raccontare*, Vodnjan: Pučko otvoreno učilište Vodnjan – Grad Vodnjan, 2017., str. 504–521.

O govorima u Istri – znanstveni članci:

- »Dialettologia istriana«, SN. *Scuola nostra*, 26 (1996.), str. 113–121.
- »Istriotski jezikovni otoki v Istri«, *Annales* (Koper), 3/3 (1993.), str. 275–284.
- »Situazione linguistica Istro-Quarnerina«, *Quaderni*, 9 (1988.), 153–163.
- »Koinè istriana«, u: Vera Glavinić (ur.), *Jeziči i kulture u doticajima: Zbornik 1. međunarodnog skupa*, Pula, 14. – 15. IV. 1988. = Atti del 1. convegno internazionale, Pola, Pula: Pedagoški fakultet u Rijeci, znanstveno-nastavna djelatnost Pula, 1989., str. 156–160.

Zbirke poezije:

Minule šetnje, Pula: Grozd, 1990.

Otočke balade, Pazin: Matica hrvatska – Ogranak Pazin, 1994.

Sve hrvatske smrti, Rijeka: »Tiskara Rijeka« d. d., Rijeka, 1994.

Nasprotna obala, Izola: Grafit Line, 1997.

Brdo do sunca, Pazin: Matica hrvatska – Ogranak Pazin, 1997.

Sjedinjenje u stopama, Pula: Istarski ogranak Društva hrvatskih književnika, 2000.

Državni arhiv u Pazinu (DAPA) ponudio je i objeručke prihvatio suradnju s akademikom Goranom Filipijem jer su sa znanstvenikom takve reputacije i znanjem jezične baštine prošlih istarskih stoljeća glatko priređivani prijevodi na slovenski jezik uvodnih studija posebnih izdanja *Glagoljskih rukopisa*. Kad se god, dakle, ukazala prilika da DAPA surađuje s njim, bilo kao autorom, recenzentom ili prevoditeljem, ona bi se i ostvarila.

Sandra Tamaro